

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.10- 05.01/242.00.1/-М- ОК4-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 20 / 1

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою факультету
бізнесу та сфери обслуговування
(назва факультету)

28 серпня 2025 р., протокол № 7

Голова Вченої ради

Галина ТАРАСЮК



РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ТА ІННОВАЦІЇ В ТУРИЗМІ»

для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «магістр»

спеціальності ІЗ «Туризм та рекреація»

освітня програма «Туризмознавство»

факультет бізнесу та сфери обслуговування

(назва факультету)

кафедра туризму та готельно-ресторанної справи

(назва кафедри)

Схвалено на засіданні кафедри
туризму та готельно-ресторанної
справи

26 серпня 2025 р.,
протокол № 5

Завідувач кафедри

Альона КЛИМЧУК

Гарант освітньої програми

Оксана ОЛІЙНИК

Розробник: старший викладач кафедри туризму та готельно-ресторанної справи
ГОРШКОВА Людмила

Житомир
2025 – 2026 н.р.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.10- 05.01/242.00.1/-М- ОК4-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 20 / 1

1. Опис навчальної дисципліни¹

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма здобуття вищої освіти	заочна форма здобуття вищої освіти
Кількість кредитів 5	Галузь знань J «Транспорт та послуги»	обов’язкова (обов’язкова, вибіркова)	
Модулів ² – 1	Спеціальність J3 «Конкурентоспроможність та інновації в туризмі»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		__2025	__
Загальна кількість годин – 150		Семестр	
		1	__
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних _2 самостійної роботи – 3	Освітній ступінь «магістр»	48год.	__ год.
		Практичні	
		32 год.	__ год.
		Лабораторні	
		__ год.	__ год.
		Самостійна робота	
		__70 год.	__ год.
		Вид контролю: залік	

Частка аудиторних занять і частка самостійної та індивідуальної роботи у загальному обсязі годин з навчальної дисципліни становить:

для денної форми здобуття вищої освіти – 53 % аудиторних занять, 47 % самостійної та індивідуальної роботи.

¹ Дані стосовно навчальної дисципліни мають відповідати навчальному плану підготовки фахівців відповідного освітнього ступеня та року вступу на навчання.

² Кількість модулів та змістових модулів визначає викладач залежно від змісту навчальної дисципліни.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.10- 05.01/242.00.1/-М- ОК4-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Апр 20 / 2

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни є надання студентам теоретичних знань щодо управління конкурентоспроможністю продукції туристичного підприємства та формування умінь аналізувати чинники, що впливають на рівень конкурентоспроможності, планувати та організовувати діяльність по впровадженню інновацій.

Завданнями навчальної дисципліни є:

- формування знань, категоріального апарату, особливостей і механізмів управління конкурентоспроможністю туристичного підприємства в умовах глобалізації;
- вивчення принципів і методів підвищення рівня конкурентоспроможності підприємства, показників та факторів міжнародної конкурентоспроможності підприємства;
- вироблення навичок із застосування загальних та спеціальних методів управління міжнародною конкурентоспроможністю туристичного підприємства;
- набуття умінь розробляти, корегувати та контролювати стратегію конкурентоспроможності підприємства та організовувати діяльність щодо її реалізації.

Зміст навчальної дисципліни направлений на формування наступних **компетентностей**³, визначених стандартом вищої освіти зі спеціальності⁴ ІЗ «Туризм та рекреація» та освітньою програмою «Туризмознавство»:

ЗК1. Здатність до організації, планування, прогнозування результатів діяльності.

ЗК2. Здатність вести професійну діяльність у міжнародному та вітчизняному середовищі.

СК5. Здатність оперувати інструментами збору, обробки інформації, аналізувати та управляти туристичною інформацією.

СК7. Здатність розробляти та впроваджувати інновації в діяльності суб'єктів туристичного ринку.

СК9. Здатність оцінювати територіально-рекреаційний потенціал ринку та попиту на екскурсійні послуги в туристичних дестинаціях.

Отримані знання з навчальної дисципліни стануть складовими наступних **програмних результатів**⁵ навчання за спеціальністю ІЗ «Туризм та рекреація»⁶:

³ Перелік компетентностей, які формуються під час вивчення дисципліни, зазначається лише для обов'язкових навчальних дисциплін.

⁴ За наявності затвердженого стандарту вищої освіти.

⁵ Перелік результатів навчання, які досягаються під час вивчення дисципліни, зазначається лише для обов'язкових навчальних дисциплін.

⁶ Зміст програмних результатів навчання має відповідати стандарту вищої освіти (за наявності) та освітній програмі.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.10- 05.01/242.00.1/-М- ОК4-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 20 / 3

ПРН6. Аналізувати та оцінювати діяльність суб'єктів туристичного ринку, планувати результати їх стратегічного розвитку.

РН10. Приймати ефективні рішення у сфері туризму та рекреації щодо розв'язання широкого кола проблем, зокрема безпеки і якості туристичного обслуговування.

Під час вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти зможуть отримати наступні Soft skills⁷:

- *комунікативні навички*: письмове, вербальне й невербальне спілкування; уміння грамотно спілкуватися по e-mail; вести дискусію і відстоювати свою позицію; навички працювати в команді;
- *уміння виступати привселюдно*: навички, необхідні для виступів на публіці; навички проведення презентації;
- *керування часом*: уміння справлятися із завданнями вчасно;
- *гнучкість і адаптивність*: гнучкість, адаптивність і здатність змінюватися; уміння аналізувати ситуацію, орієнтування на вирішення проблеми;
- *лідерські якості*: уміння спокійно працювати в напруженому середовищі; уміння ухвалювати рішення; уміння ставити мету, планувати діяльність;
- *особисті якості*: креативне й критичне мислення; етичність, чесність, терпіння, повага до оточуючих.

3. Програма навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1⁸

Змістовий модуль 1. Основи конкурентоспроможності туристичного підприємства

Тема 1⁹. Конкуренція в системі ринкової економіки (ЗК1, СК5, ПРН10)¹⁰

Сутнісна характеристика поняття «конкуренція». Теоретичні засади конкурентних відносин.

Сутність та види економічної конкуренції. Конкурентоспроможність суб'єкта конкуренції та її основні ознаки.

⁷ Перелік Soft skills визначає викладач (може обрати із наведеного переліку та/або додати інші Soft skills) виходячи з вимоги забезпечити досягнення компетентностей і програмних результатів навчання, заявлених у робочій програмі

⁸ Кількість модулів та змістових модулів має відповідати даним табл. 1 «Опис навчальної дисципліни».

⁹ Тематику (зміст) навчальної дисципліни формує викладач виходячи з вимоги забезпечити досягнення компетентностей і програмних результатів навчання, заявлених у робочій програмі.

¹⁰ Шифри компетентностей та результатів навчання, які формуються під час вивчення дисципліни, зазначаються лише для обов'язкових навчальних дисциплін.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.10- 05.01/242.00.1/-М- ОК4-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 20 / 4

Тема 2. Конкурентоспроможність товарів і послуг на вітчизняному та світовому ринку послуг. (ЗК2, СК9, ПРН10)

Поняття конкурентоспроможності товару та її складові. Ціна в системі ринкових характеристик товару. Вплив сервісу на конкурентоспроможність продукції підприємства. Методи оцінювання конкурентоспроможності товару.

Тема 3. Фактори забезпечення конкурентоспроможності туристичного підприємства (ЗК1, СК5, ПРН10)

Фактори конкурентоспроможності товарів і послуг. Критерії конкурентоспроможності як носії інформації про задоволення потреб споживачів. Класифікація критеріїв конкурентоспроможності товарів і послуг.

Тема 4. Аналіз і оцінювання рівня конкурентоспроможності підприємства. (ЗК1, СК5, ПРН6)

Аналіз зовнішнього середовища: Оцінка загальних умов та особливостей ринку, на якому діє підприємство. Вивчення основних конкурентів, їхніх стратегій, сильних і слабких сторін, а також їхньої частки ринку.

Дослідження потреб, уподобань і поведінки споживачів для визначення того, наскільки продукти підприємства відповідають їхнім очікуванням.

Оцінка впливу галузевих конкурентних сил (за моделлю Майкла Портера). Ідентифікація зовнішніх факторів, які можуть позитивно або негативно впливати на позиції підприємства.

Тема 5. Конкурентоспроможність індустрії гостинності у світовому господарстві. (ЗК2, СК7, ПРН6)

Глобальні тенденції та фактори впливу: Сучасні тренди у світовій індустрії гостинності, такі як діджиталізація, персоналізація послуг та зміна споживчих уподобань. Глобальні кризи (пандемії, економічні коливання), політичні та екологічні чинники впливають на галузь.

Чинники конкурентоспроможності: внутрішні та зовнішні фактори, що визначають успіх готельних підприємств та туристичних дестинацій. Внутрішні: якість послуг, кваліфікація персоналу, інновації, маркетингова діяльність. Зовнішні: економічні, політичні, науково-технічні, соціально-демографічні та екологічні умови.

Роль інноваційних технологій (системи бронювання, CRM-системи, мобільні додатки) у підвищенні ефективності та якості обслуговування. Технології, які допомагають адаптуватися до мінливих запитів клієнтів.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.10- 05.01/242.00.1/-М- ОК4-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 20 / 5

Змістовий модуль 2. Конкурентоспроможність інновацій

Тема 6. Мікростратегії конкурентоспроможності підприємства (ЗК1, СК7, ПРН10)

Сукупність наявних ресурсів (матеріальних, фінансових, кадрових, інформаційних) та здібностей компанії, які є основою для формування конкурентних переваг

Унікальні властивості, що виділяють підприємство серед конкурентів і дозволяють краще задовольняти потреби клієнтів. Це може бути низька ціна (стратегія лідерства за витратами), унікальність продукту (стратегія диференціації) або фокус на певному сегменті ринку.

Інновації у продуктах, послугах, бізнес-процесах, маркетингу та продажах допомагають підвищити конкурентоспроможність, особливо для мікро-, малих та середніх підприємств.

Ефективність використання фінансових, кадрових та інших ресурсів, а також роль кваліфікації та мотивації персоналу у досягненні конкурентних переваг.

Тема 7. Система управління конкурентоспроможністю та інноваціями туристичного підприємства на вітчизняному і світовому ринках. (ЗК2, СК9, ПРН6)

Конкурентоспроможність туристичного підприємства, її види, рівні (підприємства, послуги, галузі) та принципи формування.

Методики для оцінювання рівня конкурентоспроможності, включаючи: якісні методи: SWOT-аналіз, бенчмаркінг.

Кількісні методи: економіко-математичні моделі, розрахунок комплексних показників.

Маркетингові дослідження: опитування споживачів та аналіз їхніх уподобань.

Аналіз ринку туристичних послуг, визначення основних конкурентів та їхніх стратегій, дослідження конкурентних переваг.

Структура системи управління конкурентоспроможністю, яка включає мету, функції, механізми та методи управління. Планування, організація, мотивація та контроль для забезпечення сталого рівня конкурентоспроможності.

Аналіз тенденцій, проблем та перспектив розвитку туризму в Україні, з урахуванням сучасних викликів, зокрема в умовах нестабільності.

Вивчення глобальних факторів впливу на туристичну індустрію, міжнародного досвіду управління конкурентоспроможністю та адаптація найкращих практик.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.10- 05.01/242.00.1/-М- ОК4-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 20 / 6

Тема 8. Регулювання конкуренції на національному і міжнародному рівнях (ЗК2, СК7, ПРН10)

Антимонопольна політика держави. Засади формування конкурентного законодавства в різних країнах світу. Міжнародно-правовий захист економічної конкуренції. Особливості конкурентної політики України. Суб'єкти регулювання антимонопольної політики України.

Тема 9. Конкурентоспроможність інновацій в умовах глобалізації (ЗК1, СК7, ПРН6)

Сутність та причини (стимули) економічного глобалізму. Джерела та чинники досягнення глобальної конкурентоспроможності.

Перешкоди на шляху глобальної конкуренції. Розробка та запровадження глобальної стратегії корпорацій. Конкуренція в глобальних галузях.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.10- 05.01/242.00.1/-М- ОК4-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 20 / 7

4. Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Змістові модулі і теми	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усього	лекції	практичні (лабораторні)	самостійна робота	усього	лекції	практичні (лабораторні)	самостійна робота
МОДУЛЬ 1								
Змістовий модуль 1. Основи конкурентоспроможності туристичного підприємства								
Тема 1. Конкуренція в системі ринкової економіки.	15	5	3	7	-	-	-	-
Тема 2. Конкурентоспроможність товарів і послуг на вітчизняному і світовому ринку послуг	15	5	3	7	-	-	-	-
Тема 3. Фактори забезпечення конкурентоспроможності туристичного підприємства	15	5	3	7	-	-	-	-
Тема 4. Аналіз і оцінювання рівня конкурентоспроможності підприємства.	15	4	4	7	-	-	-	-
Тема 5. Конкурентоспроможність індустрії гостинності у світовому господарстві.	15	5	3	7	-	-	-	-
Разом за змістовий модуль 1	75	24	16	35	-	-	-	-
Змістовий модуль 2. Конкурентоспроможність інновацій								
Тема 6. Мікростратегії конкурентоспроможності підприємства	19	6	4	9	-	-	-	-
Тема 7. Система управління конкурентоспроможністю та інноваціями туристичного підприємства на вітчизняному і світовому ринках.	19	6	4	9	-	-	-	-
Тема 8. Регулювання конкуренції на національному і міжнародному рівнях.	19	6	4	9	-	-	-	-
Тема 9. Конкурентоспроможність інновацій в умовах глобалізації.	18	6	4	8	-	-	-	-
Разом за змістовий модуль 2	75	24	16	35	-	-	-	-
ВСЬОГО	150	48	32	70	-	-	-	-

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.10- 05.01/242.00.1/-М- ОК4-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 20 / 8

5. Теми практичних занять¹¹

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
МОДУЛЬ 1			
Змістовий модуль 1. Основи конкурентоспроможності туристичного підприємства			
1	Тема: Сутність і види економічної конкуренції.	3	-
2	Тема: Поняття конкурентоспроможності товару і складові.	3	-
3	Тема: Фактори конкурентоспроможності товарів і послуг.	3	
4	Тема: Чинники та фактори конкурентоспроможності.	4	
5	Тема: Мікростратегії конкурентоспроможності підприємства.	3	-
Змістовий модуль 2. Конкурентоспроможність інновацій			
6	Тема: Конкурентоспроможність підприємства, її види, рівні та принципи формування.	4	-
7	Тема: Роль інноваційних технологій у якості обслуговування.	4	-
8	Тема: Особливості конкурентної політики України.	4	-
9	Тема: Перешкоди на шляху глобальної конкуренції.	4	
РАЗОМ		32	-

6. Завдання для самостійної роботи¹²

¹¹ Тематику практичних (лабораторних) занять з навчальної дисципліни формує викладач виходячи з вимоги забезпечити досягнення компетентностей і програмних результатів навчання, заявлених у робочій програмі

¹² Перелік питань для самостійного опрацювання з навчальної дисципліни формує викладач виходячи з вимоги забезпечити досягнення компетентностей і програмних результатів навчання, заявлених у робочій програмі

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.10- 05.01/242.00.1/-М- ОК4-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 20 / 9

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
МОДУЛЬ 1			
Змістовий модуль 1. Основи конкурентоспроможності туристичного підприємства			
1	Тема: Конкуренція в системі ринкової економіки. Сутність та види економічної конкуренції. Конкурентоспроможність суб'єкта конкуренції та її основні ознаки. Недобросовісна конкуренція як форма загрози економічній безпеці держави.	7	-
2	Тема: Конкурентоспроможність товарів і послуг на вітчизняному та світовому ринку. Вплив сервісу на конкурентоспроможність продукції підприємства. Методи оцінювання конкурентоспроможності товару. Фактори, критерії, чинники конкурентоспроможності продукції.	7	-
3	Тема: Фактори забезпечення конкурентоспроможності туристичного підприємства. Етапи оцінки конкурентоспроможності. Потенціал конкурентоспроможності підприємства.	7	-
4	Тема: Аналіз і оцінювання рівня конкурентоспроможності підприємства. Дослідження потреб, уподобань, і поведінки споживачів, для визначення того, наскільки продукти підприємства відповідають їхнім очікуванням. Ідентифікація зовнішніх факторів, які можуть позитивно або негативно впливати на позиції підприємства.	7	-
5	Тема: Конкурентоспроможність індустрії гостинності у світовому господарстві. Сучасні тренди у світовій індустрії гостинності, такі як діджиталізація. Роль інноваційних технологій у підвищенні ефективності обслуговування.	7	-
Змістовий модуль 2. Конкурентоспроможність інновацій			
6	Тема: Мікростратегії конкурентоспроможності підприємства. Інновації у продуктах, послугах, бізнес-процесах, маркетингу та продажах для мікро-, макро- та середньої місткості підприємств. Ефективність використання фінансових, кадрових та інших ресурсів у досягненні конкурентних переваг.	9	-
7	Тема: Система управління конкурентоспроможністю туристичного підприємства на вітчизняному та світовому ринках. Аналіз проблем та перспектив розвитку туризму в Україні. Маркетингові дослідження опитування споживачів.	9	-
8	Тема: Регулювання конкуренції на національному і міжнародному рівнях. Антимонопольна політика держави. Особливості конкурентної політики України.	9	-
9	Тема: Конкурентоспроможність в умовах глобалізації. Конкуренція в глобальних галузях. Перешкоди на шляху глобальної конкуренції.	8	-
РАЗОМ		70	-

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.10- 05.01/242.00.1/-М- ОК4-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 20 / 10

7. Індивідуальні самостійні завдання

Підготувати доповідь з презентацією за однією із наведених тем:

- Особливості конкуренції на ринку послуг гостинності.
- Методи конкурентної боротьби, їх зміст.
- Сутність недобросовісної конкуренції.
- Основні умови ефективної конкуренції.
- Шляхи попередження монополізму в індустрії гостинності.
- Риси властиві олігополістичному ринку.
- Характеристика основних способів суперництва.
- Відмінності між «ринком покупця» і «ринком продавця».
- Основні етапи розвитку теорії конкуренції.
- Сутність принципу «невидимої руки».
- Сутність концепції рушійних сил.
- Система цінності як джерело пошуку конкурентних переваг.
- Вплив споживачів послуг на конкурентні переваги.
- Конкурентні переваги неправового характеру.
- Конкурентні переваги, засновані на економічних факторах.
- Технологія формування конкурентних переваг.
- Методи оцінювання конкурентних позицій підприємства сфери гостинності.
- Рівень конкурентоспроможності підприємств.
- Ознаки за якими визначають конкурентів оцінюваного підприємства індустрії гостинності.
- Порядок оцінювання конкурентоспроможності підприємства параметричним методом.
- Критерії та показники визначення конкурентоспроможності підприємств індустрії гостинності на фінансовому, кредитному ринках.
- Конкурентоспроможність послуги і методи конкурентної боротьби.
- Критерії та показники оцінки конкурентоспроможності туристичного продукту.
- Методичні підходи до оцінювання конкурентоспроможності послуг гостинності.
- Життєвий цикл конкурентної переваги.
- Умови забезпечення конкурентоспроможності туристичної послуги.
- Основні та другорядні вимоги до продукту-аналогу конкурента, що використовується в оцінюванні конкурентоспроможності туристичного продукту.
- Вимоги до персоналу підприємств індустрії гостинності.
- Джерела інформації про діяльність підприємств індустрії гостинності.
- Вимоги до вибору підприємств-конкурентів для оцінювання конкурентоспроможності.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.10- 05.01/242.00.1/-М- ОК4-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 20 / 11

8. Методи навчання

Під час викладання навчальної дисципліни використовуються методи навчання, що сприяють досягненню відповідних програмних результатів.

Результат навчання ¹³	Методи навчання ¹⁴
<i>ПРН6</i>	– Вербальні методи (лекція, пояснення) – Наочні методи (спостереження, демонстрація, ілюстрація) – Практичні методи (виконання різних видів вправ, практичних завдань, кейсів) – Дискусійний метод – Метод активного навчання (проведення ділових ігор, мозковий штурм, командна робота) – Ситуаційний метод – Методи самостійної роботи (анотування опрацьованого матеріалу, написання есе, підготовка доповідей, написання наукових статей)
<i>ПРН10</i>	– Вербальні методи (лекція, пояснення) – Наочні методи (спостереження, демонстрація, ілюстрація) – Практичні методи (виконання різних видів вправ, практичних завдань, кейсів) – Дискусійний метод – Метод активного навчання (проведення ділових ігор, мозковий штурм, командна робота) – Ситуаційний метод – Методи самостійної роботи (анотування опрацьованого матеріалу, написання есе, підготовка доповідей, написання наукових статей)

9. Методи контролю

Перевірка досягнення програмних результатів навчання здійснюється з використанням наступних методів.

¹³ Зміст результатів навчання має відповідати стандарту вищої освіти (за наявності) та освітній програмі. Програмні результати навчання, які досягаються під час вивчення дисципліни, зазначаються лише для обов'язкових навчальних дисциплін.

¹⁴ Методи навчання визначає викладач (може обрати із наведеного переліку та/або додати інші методи) виходячи з вимоги забезпечити досягнення програмних результатів навчання, заявлених у робочій програмі

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.10- 05.01/242.00.1/-М- ОК4-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 20 / 12

Результат навчання ¹⁵	Методи контролю ¹⁶
ПРН6	– Усне опитування, участь у дискусії, відповіді на проблемні запитання – Перевірка виконання домашніх завдань, практичних завдань, вправ, кейсів – Експрес-тестування – Перевірка виконання та захист індивідуальних завдань – Самооцінювання та взаємооцінювання – Перевірка виконання завдань модульного контролю – Залік
ПРН10	– Усне опитування, участь у дискусії, відповіді на проблемні запитання – Перевірка виконання домашніх завдань, практичних завдань, вправ, кейсів – Експрес-тестування – Перевірка виконання та захист індивідуальних завдань – Самооцінювання та взаємооцінювання – Перевірка виконання завдань модульного контролю – Залік

¹⁵ Зміст результатів навчання має відповідати стандарту вищої освіти (за наявності) та освітній програмі. Програмні результати навчання, які досягаються під час вивчення дисципліни, зазначаються лише для обов'язкових навчальних дисциплін.

¹⁶ Методи контролю визначає викладач (може обрати із наведеного переліку та/або додати інші методи) виходячи з вимоги забезпечити досягнення програмних результатів навчання, заявлених у робочій програмі

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.10- 05.01/242.00.1/-М- ОК4-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 20 / 13

10. Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у Державному університеті «Житомирська політехніка» та розподілу балів, що наведений нижче.

Система оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни включає поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль проводиться для оцінювання рівня засвоєння знань, формування умінь і навичок здобувачів вищої освіти впродовж вивчення ними матеріалу модуля (змістових модулів) навчальної дисципліни. Поточний контроль здійснюється під час проведення навчальних занять.

Підсумковий контроль проводиться для підсумкового оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни. Підсумковий контроль здійснюється після завершення вивчення навчальної дисципліни. Підсумковий контроль проводиться у формі заліку. Процедура складання заліку визначена у Положенні про організацію освітнього процесу у Державному університеті «Житомирська політехніка».

Розподіл балів з навчальної дисципліни

Види робіт здобувача вищої освіти	Кількість балів за семестр	
	денна форма	заочна форма
Виконання завдань поточного контролю	100	100
Підсумкова семестрова оцінка	100	100

Розподіл балів за виконання завдань поточного контролю

Види робіт здобувача вищої освіти	Кількість балів за семестр
	денна форма
Виконання завдань під час навчальних занять ¹	48
Виконання та захист індивідуальних самостійних завдань ²	12
Виконання науково-дослідної роботи та інших видів робіт (додаткові – заохочувальні бали) ³ :	20
1. Перемога (участь) у студентських предметних олімпіадах, Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт	10 (5)
2. Підготовка наукових статей	10
3. Підготовка тез доповідей наукових конференцій	5
4. Виступ з презентацією тез доповідей наукових конференцій	10
5. Участь у науково-дослідній роботі кафедри	15

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.10- 05.01/242.00.1/-М- ОК4-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 20 / 14

Види робіт здобувача вищої освіти	Кількість балів за семестр
	денна форма
Разом за виконання завдань поточного контролю	100

¹ Кількість балів за виконання завдань під час навчальних занять визначає викладач у межах встановленого ліміту балів за поточний контроль та з урахуванням вагового коефіцієнту для даного виду робіт у діапазоні 0,6-1,0. Наприклад, якщо викладач застосовує для виконання завдань під час навчальних занять ваговий коефіцієнт 0,8, то за навчальний семестр здобувач вищої освіти має можливість набрати $0,8 \times 100 = 80$ балів за даний вид робіт.

² Кількість балів за виконання та захист індивідуальних самостійних завдань визначає викладач у межах встановленого ліміту балів за поточний контроль та з урахуванням вагового коефіцієнту для даного виду робіт у діапазоні 0,0-0,4. Наприклад, якщо викладач застосовує для виконання та захисту індивідуальних самостійних завдань ваговий коефіцієнт 0,2, то за навчальний семестр здобувач вищої освіти має можливість набрати $0,2 \times 100 = 20$ балів за даний вид робіт. При цьому зарахування балів за виконання та захист індивідуального самостійного завдання здійснюється за умови, що здобувач вищої освіти набрав не менше 50% від максимальної кількості балів, які передбачені для даного виду роботи.

³ Інформація щодо виконання науково-дослідної роботи та інших видів робіт (додаткові – заохочувальні бали) наводиться у робочій програмі навчальної дисципліни лише тоді, коли за рішенням кафедри (рішення кафедри має бути запротокольоване), на якій працює викладач, визначено, що дані види робіт забезпечують досягнення програмних результатів навчання з цієї дисципліни. Перелік видів робіт, за виконання яких здобувач вищої освіти може набрати додаткові (заохочувальні) бали з навчальної дисципліни, а також кількість додаткових (заохочувальних) балів у межах встановленого ліміту (до 20 балів) визначаються на засіданні кафедри, на якій працює викладач.

Розподіл балів за виконання завдань під час навчальних занять

Види робіт здобувача вищої освіти ¹	Кількість балів за семестр	
	денна форма	заочна форма
Відповіді (виступи) на заняттях	10	-
Участь у дискусії	6	-
Виконання тестових завдань	10	-
Виконання та захист практичних завдань, вправ	12	-
Виконання домашніх завдань	10	-
Разом за виконання завдань під час навчальних занять	48	-

¹ Перелік видів робіт здобувача вищої освіти, а також кількість балів за виконання кожного окремо виду робіт протягом навчального семестру у межах встановленого ліміту балів за виконання завдань під час навчальних занять визначає викладач.

З метою застосування цілих чисел для оцінювання результатів роботи здобувачів під час навчальних занять може використовуватися 100-бальна шкала

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.10- 05.01/242.00.1/-М- ОК4-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 20 / 15

оцінювання щодо кожного окремо виду робіт. Розрахунок загальної кількості балів, які здобувач може набрати за результатами роботи під час навчальних занять протягом семестру, проводиться за формулою:

$$P_{H3} = \sum(P_i \times BK_i) \times K_{H3}, \quad (1)$$

де P_{H3} – загальна кількість балів, набраних здобувачем за виконання завдань під час навчальних занять за семестр;

P_i – кількість набраних здобувачем балів за семестр за виконання i -го виду робіт під час навчальних занять (за 100-бальною шкалою);

BK_i – ваговий коефіцієнт за виконання i -го виду робіт під час навчальних занять. Значення вагових коефіцієнтів розраховуються шляхом ділення кількості балів, яка передбачена за виконання окремого виду робіт під час навчальних занять, на сумарну кількість балів за виконання усіх видів робіт під час навчальних занять за семестр;

K_{H3} – коригувальний коефіцієнт, який визначається шляхом ділення кількості балів, що передбачена за виконання завдань під час навчальних занять за семестр, на 100 балів.

Якщо здобувач вищої освіти виконав необхідні для досягнення результатів навчання з дисципліни завдання, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни та/або відповідними методичними рекомендаціями, і набрав у сумі 60 балів або більше, він може погодити дану оцінку в електронному кабінеті і вона стане семестровою оцінкою за вивчення навчальної дисципліни.

Якщо здобувач вищої освіти під час вивчення навчальної дисципліни виконав необхідні для досягнення результатів навчання з дисципліни завдання, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни та/або відповідними методичними рекомендаціями, і набрав 60 балів або більше та бажає покращити свій результат успішності, він проходить процедуру підсумкового контролю у формі заліку. За складання заліку здобувач вищої освіти може набрати 100 балів. Семестрова оцінка з навчальної дисципліни формується за результатами підсумкового контролю.

Здобувач вищої освіти допускається до процедури підсумкового контролю у формі заліку, якщо виконав необхідні для досягнення результатів навчання з дисципліни завдання, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни та/або відповідними методичними рекомендаціями, і за поточний контроль у сумі набрав 50 балів або більше.

Якщо здобувач вищої освіти за результатами поточного контролю набрав 35–49 балів, він отримує право за власною заявою опанувати окремі теми (змістові модулі) навчальної дисципліни понад обсяги, встановлені навчальним планом освітньої програми. Вивчення окремих складових навчальної дисципліни понад

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.10- 05.01/242.00.1/-М- ОК4-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 20 / 16

обсяги, встановлені навчальним планом освітньої програми, здійснюється у вільний від занять здобувача вищої освіти час.

Якщо здобувач вищої освіти за результатами поточного контролю набрав від 0 до 34 балів (включно), він вважається таким, що не виконав вимоги робочої програми навчальної дисципліни та має академічну заборгованість. Здобувач вищої освіти отримує право за власною заявою опанувати навчальну дисципліну у наступному семестрі понад обсяги, встановлені навчальним планом освітньої програми¹⁷.

Процедура надання додаткових освітніх послуг здобувачу вищої освіти з метою вивчення навчального матеріалу дисципліни понад обсяги, встановлені навчальним планом освітньої програми, визначена у Положенні про надання додаткових освітніх послуг здобувачам вищої освіти в Державному університеті «Житомирська політехніка».

Визнання результатів навчання, набутих у неформальній та/або інформальній освіті

Визнання результатів навчання, набутих у неформальній та/або інформальній освіті в рамках окремих тем навчальної дисципліни, здійснюється викладачем за зверненням здобувача вищої освіти та представленням документів, які підтверджують результати навчання (сертифікати, свідоцтва, скріншоти тощо). Рішення про визнання та оцінка за відповідну частину освітнього компонента приймається викладачем за результатами співбесіди зі здобувачем вищої освіти.

Визнання результатів навчання, набутих у неформальній та/або інформальній освіті в рамках цілого освітнього компонента, здійснюється за процедурою, яка визначена у Положенні про організацію освітнього процесу у Державному університеті «Житомирська політехніка».

Шкала оцінювання

Шкала ЄКТС	Національна шкала	100-бальна шкала
A	Зараховано	90-100
B	Зараховано	82-89
C		74-81
D	Зараховано	64-73
E		60-63
FX	Не зараховано	35-59
F	Не зараховано	0-34

¹⁷ Положення щодо вивчення навчального матеріалу дисципліни понад обсяги, встановлені навчальним планом освітньої програми, не поширюється на останній семестр навчання на всіх рівнях вищої освіти.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.10- 05.01/242.00.1/-М- ОК4-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 20 / 17

11. Глосарій¹⁸

№ з/п	Термін державною мовою	Відповідник англійською мовою
1	Конкурентоспроможність	Competitiveness
2	Інновації	Innovation
3	Інноваційна діяльність	Innovative activity
4	Мікростратегії	Microstrategies
5	Конкуренція	Competition
6	Бенчмаркінг	Benchmarking
7	Туризм	Tourism
8	Недобросовісна конкуренція	Unfair competition
9	Глобалізація	Globalization
10	Діджиталізація	Digitalization
11	Персоналізація послуг	Service Personalization
12	Сертифікація продукції	Product Certification
13	Конкуренти	Competitors
14	Ексклюзивність	Exclusivity
15	Імідж	Image
16	Стратегія підприємства	Corporate Strategy
17	Атакуючі стратегії	Offensive Strategies
18	Диференціація	Differentiation
19	Фокусування	Focus
20	Стейкхолдери	Stakeholders

¹⁸ Перелік термінів з навчальної дисципліни визначає викладач. Кількість термінів має становити 20 або більше (з розрахунку на один семестр вивчення навчальної дисципліни). Якщо навчальна дисципліна викладається протягом більше як одного семестру, кількість термінів відповідно збільшується.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.10- 05.01/242.00.1/-М- ОК4-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 20 / 18

12. Рекомендована література¹⁹

Основна література²⁰

- 1.
- 2.
- 3.
- ...

Допоміжна література²¹

- 1.
- 2.
- 3.
- ...

¹⁹ Список літератури має бути оформлений відповідно до встановлених вимог, не містити російських та російськомовних джерел. Рекомендовано включити до списку літератури праці викладача, що відповідають змісту навчальної дисципліни.

²⁰ Список основної літератури має бути за останні п'ять років. Усі джерела мають бути у відкритому доступі або наявні у бібліотеці університету.

²¹ До списку допоміжної літератури рекомендовано включати джерела за останні десять років.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.10- 05.01/242.00.1/-М- ОК4-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 20 / 19

13. Інформаційні ресурси в Інтернеті

- 1.
- 2.
- 3.
- ...

*Індекс структурного підрозділу відповідно до наказу ректора «Про затвердження організаційної структури Державного університету «Житомирська політехніка» (наприклад, 22.06).

** Індекс освітньої програми відповідно до наказу ректора «Про індексацію освітніх програм Державного університету «Житомирська політехніка» (наприклад, 122.00.1/Б – для вступників 2022-2024 рр. або F3.00.1/Б – для вступників 2025 р.).

*** Шифр освітньої компоненти в освітній програмі (наприклад, ОК1).

**** Номер випуску робочої програми навчальної дисципліни (наприклад, 1, 2, 3...).

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-19.10- 05.01/242.00.1/-М- ОК4-2025
	<i>Випуск 1</i>	<i>Зміни 0</i>	<i>Екземпляр № 1</i>	<i>Арк 20 / 20</i>

***** Календарний рік, в якому затверджено 1-й випуск робочої програми навчальної дисципліни (наприклад, 2025).